

De Minister van Justitie en Veiligheid

Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum

14 juli 2020

Contactpersoon

Onderwerp

Wetsvoorstel strafbaarstelling kinderkoop

Geachte

De Wetenschappelijke Commissie (WeCo) van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak heeft via de internetconsultatie kennis genomen van het wetsvoorstel strafbaarstelling kinderkoop. Met dit wetsvoorstel beoogt de regering uitvoering te geven aan één van de aanbevelingen van de Staatscommissie herijking ouderschap.

De WeCo overweegt het volgende:

Kinderkoop speelt zich af tussen wensouders en de draagmoeder. Draagmoederschap is in Nederland niet strafbaar gesteld en maatschappelijk geaccepteerd. Partijen kunnen afspraken maken over de vergoeding van redelijke kosten, zoals medische kosten die verband houden met de zwangerschap, en gedeelde inkomsten. De relatie tussen partijen krijgt echter in dit voorstel een strafwaardig karakter als de vergoeding die wordt geboden of gevraagd onredelijk hoog is. Volgens de memorie van toelichting is op dat moment sprake van het schenden van de waardigheid van het kind. Het belang van het kind staat dus als beschermd rechtsgoed centraal, wat strookt met het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en het Facultatieve Protocol waarbij Nederland partij is. De voorgestelde strafbepaling strekt tot implementatie van art. van art. 35 IVRK.

De WeCo is van oordeel dat de voorgestelde strafbepaling inderdaad het belang van het kind dient en dus gewenst is. Ook al is geen sprake van uitbuiting van het kind (hier te lande al strafbaar op grond van art. 273f WvSr.), het kan in zijn of haar leven een nadelige en schadelijke rol spelen wanneer het kind ontdekt dat het voorwerp is geweest van een financiële transactie. Daarnaast dient de regeling er toe te voorkomen dat de wensouders of de draagmoeder door oneigenlijke beïnvloeding in de verleiding worden gebracht een voor de waardigheid van het kind nadelige overeenkomst te sluiten.

Problematisch is evenwel de afgrenzing van wat strafbaar is en wat een normale, redelijke en acceptabele vergoeding is. Dat kan van land tot land, zoals de toelichting ook aangeeft, aanzienlijk verschillen, en is bijvoorbeeld afhankelijk van het systeem van gezondheidszorg. Als tot vervolging wordt overgegaan, kan het Openbaar Ministerie met aanzienlijke bewijsproblemen worden geconfronteerd, ook al omdat beide partijen belang hebben bij hun deal en die wellicht zullen verhullen. Opzet gericht op, dan wel het redelijkerwijs moeten vermoeden van de onredelijkheid van het gevraagde of verleende voordeel moet worden bewezen. Het is daarom van belang dat het Openbaar Ministerie behoedzaam te werk gaat en in een Aanwijzing zo concreet mogelijke indicaties formuleert van wat als redelijke kosten respectievelijk als excessief voordeel wordt aangemerkt. Alleen evidente gevallen moeten worden aangepakt. Van wensouders en draagmoeder mag wel transparantie worden gevraagd over vergoedingen en uitgaven die met de zwangerschap verband houden. De WeCo adviseert de minister in de memorie van toelichting een nadere beschouwing over dit punt toe te voegen. Daarmee zou richting kunnen worden gegeven aan de toepassing van de nieuwe bepaling in de praktijk.

De WeCo kan instemmen met de extraterritoriale werking van de voorgestelde strafbepaling, als de draagmoeder in het buitenland verblijft. Als dat buitenland geen strafbaarstelling van kinderkoop kent, zou een puur territoriale werking het immers makkelijk worden om het verbod te omzeilen.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

voorzitter